SUOMEN PUNAISEN
RISTIN LAUSUNTO

12.10.2026

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Asia: Suomen Punaisen Ristin lausunto valtion talousarviosta vuodelle 2027 (HE 175/2026)

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2027 ulkoasianvaliokunnan toimivaltaan kuuluvien asioiden, humanitaarisen avun, kehitysyhteistyörahoituksen, sekä humanitaarisen oikeuden osalta.

Keskeiset huomiomme ovat:

- **On erittäin hyvä, että hallituksen esitys ei kohdista varsinaiseen kehitysyhteistyöhön uusia leikkauksia. Joihinkin kokonaisuuksiin on tehty jopa maltillisia lisäyksiä, mikä tässä taloustilanteessa on kiitettävää. Avun kokonaistaso jää kuitenkin edelleen kauas tavoitellusta 0,7 % BKTL:stä.**
- **Humanitaarista apua esitetään rahoitettavan talousarviosta yhteensä noin 115 miljoonalla eurolla. Tämä on tärkeää tilanteessa, jossa avun tarpeet kasvavat kansainvälisen rahoituksen laskiessa.**
- **Humanitaaristen määrärahojen kohdentaminen muilla kuin tarpeeseen perustuvilla syillä on vastoin humanitaarisen avun periaatteita.**
- **Suomen tulee huomioida humanitaarisessa rahoituksessa erityisesti alirahoitetut, unohdetut ja pitkittyneet kriisit.**
- **Suomen varsinaisen kehitysyhteistyön rahoitus tulee nähdä investointina myös kriisien humanitaaristen vaikutusten minimoimiseksi ja välttämiseksi.**
- **Ilmastorahoituksen tason kasvattaminen sekä sen kohdistaminen erityisesti paikallistasolle, inklusiivisen ja ennakoivan ilmastovarautumisen tueksi, on tärkeä keino tukea yhteisöjen ja yhteiskuntien varautumista ilmastonmuutoksen vahvistamiin katastrofeihin.**
- **Kun sotilaalliseen puolustukseen investoidaan, tulee samalla investoida vastaavalla tasolla kansainvälisen humanitaarisen oikeuden osaamiseen ja toimeenpanoon.**

Suomen Punainen Risti on viranomaisia tukeva julkisoikeudellinen yhteisö, jonka oikeudellisesta erityisasemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella (827/2017). Järjestö tekee laajaa humanitaarista auttamistyötä Suomessa ja maailmalla. Sen tehtävänä on mm. avustaa maan viranomaisia normaali- ja poikkeusoloissa ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tämän lausunnon kannalta olennaista toimintaa on lisäksi mm. humanitaarisen oikeuden tunnetuksi tekeminen sekä toiminta turvapaikanhakijoiden varhaisen kotoutumisen tukena.

Suomen Punainen Risti on osa Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikettä ja se kuuluu Suomen suurimpiin humanitaarista apua antaviin ja kehitysyhteistyötä tekeviin järjestöihin.

SUOMEN PUNAISEN
RISTIN LAUSUNTO

12.10.2026

1. Ulkoministeriön hallinnonala

YK:n vuoden 2025 humanitaarisen yleiskatsauksen mukaan yli 300 miljoonaa ihmistä tarvitsee humanitaarista apua ja suojelua.

Vuodelle 2027 esitetään yhteensä noin 115 miljoonan euron rahoitusta humanitaariselle avulle. Humanitaarisen avun 55 miljoonan euron määräraha pitää sisällään myös tuen esimerkiksi Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle (ICRC) ja Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainväliselle liitolle (IFRC). Lisäksi humanitaariseen katastrofiapuun ehdotetaan 30 milj. euron määrärahaa vuoden 2026 varsinaisen talousarvion mukaisesti. Vuonna 2026 tämä uusi momentti mahdollisti erityisesti niin sanottuja korirahastojen rahoittamista ja tuki omalta osaltaan humanitaarisen rahoituksen globaaliin vajeeseen vastaamista joustavasti ja paikallisia toimijoita tukien mm. Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liiton (IFRC) katastrofirahasto DREF:n kautta. Ukrainaan kohdistettava tuki sisältää humanitaarista apua ja lisäksi kansalaisyhteiskunnan ohjelmatuessa sekä mahdollisesti maa- ja aluekohtaisessa yhteistyössä on mukana humanitaarista apua. Kokonaisuudessaan humanitaarinen rahoitus on maailman humanitaarisessa tilanteessa erittäin tervetullutta.

Suomen tulee tukea erityisesti humanitaarisen avun riippumattomuutta ja tarveperustaisuutta kaikissa tilanteissa. Humanitaarisen avun kohdentamisen tulee perustua riippumattomaan arvioon avuntarpeesta ja sen kiireellisyydestä. Ulko-, kauppa- tai muuttoliikepoliittiset tavoitteet eivät saa syrjäyttää näitä perusteita.

Kriisikohtainen korvamerkitseminen vähentää mahdollisuuksia kohdentaa rahoitusta tarveperustaisesti ja muuttuvien tilanteiden mukaan sekä erityisesti alirahoitettuihin kriiseihin. Ukrainaan kohdistuvan humanitaarisen avun rinnalla Suomen tulee säilyttää riittävä sitomaton rahoitus. Siksi onkin positiivista, että talousarvioesityksessä kirjataan selkeästi mahdollisuus käyttää maa- ja aluekohtaista kehitysyhteistyörahoitusta humanitaariseen apuun tarvekohtaisesti.

Useat käynnissä olevat kriisit tarvitsevat globaalia humanitaarista rahoitusta akuutisti enemmän kuin rahoitusta riittää. **Suomen humanitaarista apua tulee jatkossakin kohdentaa erityisesti alirahoitettuihin ja pitkittyneisiin kriiseihin vastaamiseksi.** Suomen tulee lisäksi edelleen kehittää tapoja parhaalla mahdollisella tavalla tukea sellaisia kansainvälisten toimijoiden korirahoituksia, joista rahoitusta ohjataan mahdollisimman suoraan paikallisille toimijoille ja joilla ne pystyvät joustavasti vastaamaan nopeasti kehittyviin ja muuttuviin kriiseihin ja humanitaarisen avun tarpeisiin.

Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 483 milj. euroa. Kun mukaan lasketaan kaikki kehitysyhteistyöksi luettavat määrärahat, niiden arvioidaan vastaavan yhteensä 0,36 prosenttia bruttokansantulosta. Hallitus ei esitä lisäleikkauksia tällä hallituskaudella toteutettujen sopeutusten lisäksi, vaan kehitysyhteistyömäärärahoihin esitetään jopa pientä, pääasiassa kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten tukemiseen kohdentuvaa lisäystä. Tämä on tässä taloudellisessa tilanteessa kiitettävää. Rahoituksen kokonaistaso jää kuitenkin edelleen kauas tavoiteltavasta 0,7 prosentista bruttokansantulosta.

Kehitysyhteistyön määrärahat ovat merkittävä väline Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle ja siihen nykyistä merkittävämpi investointi tulisi nähdä osana kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän, monenkeskisen yhteistyön, globaalin etelän kanssa käytävän vuoropuhelun ja kestävän kehityksen tavoittelua. **Kriisien humanitaarisia vaikutuksia voidaan minimoida ja välttää vahvistamalla sääntöpohjaisuutta, edistämällä toimivaa ja tilivelvollisuutta edellyttävää monenkeskisyyttä, käymällä vuoropuhelua sekä etsimällä yhteisiä ratkaisuja maailmanlaajuisiin haasteisiin.**

2. Puolustusministeriön hallinnonala

Puolustushallinnon määrärahoja tullaan tulevina vuosina edelleen kasvattamaan merkittävästi.

Vaikka puolustushallinnon määrärahat eivät suoraan kuulu ulkoasiainvaliokunnan toimialaan, esitämme, että valiokunta **kiinnittää lausunnossaan huomiota kansainvälisen humanitaarisen oikeuden toimeenpanon riittäviin resursseihin**. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024 vp) Suomi sitoutuu vahvistamaan kansainvälistä oikeutta ja sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää. Selonteossa todetaan nimenomaisesti, että konfliktitilanteissa erityisen huomion kohteena ovat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden edistäminen ja rankaisemattomuuden vastainen toiminta. Lisäksi selonteko korostaa kansainvälisen oikeuden ja erityisesti humanitaarisen oikeuden kunnioittamista uusien teknologioiden sotilaallisessa kehittämisessä ja käytössä. (s. 20) Suomi on pitkään pitänyt esillä sitoutuneisuuttaan humanitaarisen oikeuden velvoitteisiin, mm. Ottawan sopimuksesta irtisanouduttaessa.

Näiden linjausten uskottavuus edellyttää, että Suomi noudattaa niitä myös omassa toiminnassaan. Tämä puolestaan edellyttää riittävää kansainvälisen humanitaarisen oikeuden osaamista puolustushallinnossa sekä riittäviä voimavaroja osaamisen ylläpitämiseen, koulutukseen ja velvoitteiden toimeenpanoon. On siksi tärkeää, että ulkoasiainvaliokunta nostaa tämän näkökulman esiin lausunnossaan.

Kun sotilaalliseen puolustukseen investoidaan, tulee samalla investoida vastaavalla tasolla kansainvälisen humanitaarisen oikeuden osaamiseen ja toimeenpanoon.

Sodan oikeussääntöjen noudattamisesta huolehtiminen vaatii taloudellisia ja henkilöresursseja. Euroopan muuttuneen turvallisuustilanteen myötä on keskeistä varmistaa, että erityisesti puolustushallinnolla on tähän riittävät resurssit ja käytössään riittävä osaaminen. Tarvetta osaamiselle korostavat myös huomattavat puolustusmateriaalin hankinnat, sillä valtioilla on Geneven sopimusten I lisäpöytäkirjan artiklan 36 mukaisesti tutkiessaan, kehittäessään, hankkiessaan tai ottaessaan käyttöön uusia aseita tai sodankäyntivälineitä tai -menetelmiä velvollisuus tutkia, olisiko niiden käyttö joissakin tai kaikissa olosuhteissa I lisäpöytäkirjan tai muun sopimuspuolta koskevan kansainvälisen oikeuden säännön mukaan kielletty. **Talousarviossa olisikin otettava huomioon riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit sodan oikeussääntöjen noudattamisen varmistamiselle.**

Henkilöresurssin lisäksi tulee ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon kirjausten toimeenpanemiseksi varmistaa puolustushallinnon sisällä riittävä osaaminen sodan oikeusääntöjen noudattamiseksi. Esimerkiksi Ottawan sopimusta irtisanottaessa valtioneuvosto on korostanut, että ”sotilaallisessa voimankäytössä tulee noudattaa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden asettamia välttämättömyyden ja suhteellisuuden vaatimuksia”. Tämä ei ole itsestäänselvyys. **Aseiden tosiasiallisten käyttäjien osaaminen ja tieto sodan oikeussäännöistä tulee varmistaa.**

SUOMEN PUNAISEN
RISTIN LAUSUNTO

12.10.2026

Humanitaarisen oikeuden koulutusta ja tiedon levittämistä sodan oikeussäännöistä on rahoitettu ulkoministeriön hallinnonalan menoista. Rahoitus on ollut vuosittain n. 60te. Tämän lisäksi puolustushallinto käyttää henkilöstönsä koulutukseen jonkin verran omia koulutusmäärärahojaan. Myös vuodelle 2027 on osoitettu vuoden 2026 tasoa vastaava määräraha ulkoministeriön määrärahoissa. **Kun resursseja puolustushallinnon sisällä lisätään merkittäväksi, tulee sodan oikeussääntöjen noudattamiseen liittyviä investointeja lisätä samassa suhteessa,** lähtökohtaisesti puolustushallinnon omista määrärahoista, jotta meno kohdentuu oikein, eikä ole pois muusta kansainvälisen oikeuden velvoitteiden toimeenpanoon liittyvästä rahoituksesta.

Eero Rämö

pääsihteeri